

1. Úvod

Již poněkoli káté v řadě vydává Český statistický úřad publikaci Život cizinců v ČR, která doplňuje ročenku Cizinci v České republice. V letošním roce je tato publikace zaměřena na cizince, vykonávající v České republice výdělečnou činnost. Jde tedy jak o cizince-zaměstnance, tak o cizince, kteří na našem území podnikají na základě uděleného živnostenského oprávnění. Publikace přináší údaje za výše uvedené skupiny cizinců za rok 2015 i za delší časové řady.

Publikace je členěna do několika kapitol. První kapitola podává základní přehled o cizincích legálně pobývajících na území naší republiky podle kategorií pobytu, v členění podle pohlaví a státního občanství. Mezi legálně pobývající cizince jsou podle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších úprav, zahrnuti jak občané tzv. třetích zemí, tak občané EU, kteří získali v České republice povolení k trvalému pobytu, občané třetích zemí s dlouhodobými vízy nebo dlouhodobým pobytem, jakož i občané EU a jejich rodinní příslušníci s registrovaným přechodným pobytem.

Druhá kapitola, zaměřená na ekonomické aktivity cizinců v ČR, je členěna do dvou subkapitol. První subkapitola pojednává o cizincích v postavení zaměstnance. Synonymum pro tento pojem jsou cizinci evidovaní úřady práce. Druhá subkapitola se pak týká cizinců-držitelů živnostenského oprávnění. Jako synonymum pro tento termín je v textu užíván pojem cizinci s živnostenským oprávněním. Pod pojmem celková zaměstnanost cizinců v ČR se dále v textu rozumí součet platných povolení k zaměstnání cizinců z třetích zemí, zelených karet (tyto karty se již v současnosti nevydávají, ale koncem roku 2015 byly ještě některé z nich platné), zaměstnaneckých a modrých karet cizinců z třetích zemí, počtu cizinců evidovaných krajskými pobočkami Úřadu práce (tj. cizinců z třetích zemí, kteří pro výkon práce v ČR nepotřebují pracovní povolení a cizinců-občanů zemí EU) a počtu cizinců-držitelů živnostenského oprávnění.

Od 1. 5. 2004 mají občané EU/EHP a Švýcarska v ČR volný přístup na trh práce. Ostatní cizinci (tj. občané tzv. třetích zemí) mohou vykonávat na území ČR práci za podmínky, že obdrželi povolení k zaměstnání, případně zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartu, v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, pokud tento zákon nestanovuje jinak.

Cizinci mohou na území ČR v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podnikat stejně jako občané ČR, pokud splní náležitosti dané tímto zákonem a souvisejícími předpisy. Živnostenský zákon umožňuje cizinci na území ČR podnikat jako zahraniční fyzická osoba (cizinci však mohou zakládat i právnické osoby nebo zřizovat na území České republiky organizační složky svého podniku v zahraničí). Za zahraniční fyzickou osobu je podle výše zmíněného zákona považována fyzická osoba, která nemá bydliště (tj. trvalý pobyt) na území ČR. Tato osoba, zamýšlející získat na území ČR živnostenské oprávnění, musí mít podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, na území ČR povolený pobyt (toto ustanovení se nevztahuje na cizince-občany EU/EHP a Švýcarska).

První subkapitola týkající se cizinců v ČR v postavení zaměstnanců přináší nejenom aktuální údaje (za rok 2015) v členění podle státního občanství cizince, pohlaví, odvětvové klasifikace ekonomických

činností a klasifikace podle postavení v zaměstnání, ale poskytuje i přehled o cizincích evidovaných úřady práce podle vybraných charakteristik za delší časové období (od roku 2004).

Subkapitola týkající se cizinců-držitelů živnostenského oprávnění poskytuje statistiky za rok 2015 v členění podle státního občanství cizince, pohlaví a regionu vydání živnostenského oprávnění cizinci. Obdobně jako předchozí subkapitola, zaměřená na cizince-zaměstnance, přináší i tato část retrospektivní pohled na výše uvedenou skupinu cizinců podle vybraných charakteristik.

Poslední kapitolou je závěr, který shrnuje informace a hlavní zjištění obsažené v jednotlivých kapitolách.

